

**بررسی حقوق متهم در اساس نامه دادگاه کیفری
بین المللی و قانون آیین دادرسی کیفری جدید**

بابک اسماعیلی

سرشناسه : اسماعیلی، بابک، ۱۳۶۸ -

عنوان و نام پدیدآور: بررسی حقوق متهم در اساس نامه دادگاه کیفری بین‌المللی و قانون آیین

دادرسی کیفری جدید/ بابک اسماعیلی.

مشخصات نشر: تهران: شاپرک سرخ، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری : ۲۳۱ ص.

شابک : 978-600-7770-05-4

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: حقوق جزای بین‌الملل

موضوع: حقوق جزای بین‌الملل -- ایران

موضوع: دادگاه‌های جزایی بین‌المللی

موضوع: اتهام -- ایران

موضوع: آیین دادرسی جزایی -- ایران

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳: ب۵الف/ KZV۰۰۰

رده بندی دیویی: ۳۴۵

شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۲۴۲۴۶

عنوان: بررسی حقوق متهم در اساس نامه دادگاه کیفری بین‌المللی و قانون آیین دادرسی کیفری جدید

نویسنده : بابک اسماعیلی

نوبت چاپ: اول زمستان ۹۳

ناشر: شاپرک سرخ

چاپ و صحافی: شاپرک

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

شماره شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷۷۰-۰۵-۴

انتشارات شاپرک سرخ: تهران، میدان انقلاب اسلامی، ابتدای خیابان آزادی، کوچه شهید جنتی، پلاک ۲۶ واحد ۳

۰۹۱۲-۲۱۴۴۶۰۰

۰۲۱-۶۶۹۳۳۷۴۶

www.shaparac.com

۱۳	مقدمه:
۱۸	فصل اول:
۱۸	کلیات
۱۹	مبحث اول: نگاهی به دادگاه کیفری بین المللی
۱۹	گفتار اول: تعریف
۲۰	گفتار دوم: شرایط تصویب و مهم ترین مسایل در اساسنامه دادگاه کیفری بین المللی
۲۴	گفتار سوم: تشکیلات دادگاه کیفری بین المللی
۲۴	الف: مقر دیوان
۲۴	ب: اعضاء دیوان:
۲۵	ج: ارکان دیوان:
۳۲	گفتار چهارم: جرایم تحت صلاحیت دادگاه کیفری بین المللی
۳۲	الف: جرایم موضوع صلاحیت دیوان
۳۳	ب: صلاحیت زمانی
۳۴	ج: صلاحیت کیفری بین المللی دیوان کیفری بین المللی
۳۶	د: موضوع مسولیت های کیفری دیوان: کشور ها یا اشخاص؟
۳۸	مبحث دوم: ارتباط دادگاه کیفری بین المللی با حقوق بشر دوستانه
۳۸	گفتار نخست: جایگاه ارزشهای حقوق بشر
۴۰	گفتار دوم: ضرورت تشکیل دادگاه جهانی حقوق بشر
۴۳	گفتار سوم: عوامل بازدارنده در تشکیل دادگاه جهانی حقوق بشر
۴۵	مبحث سوم: دادگاه بین المللی کیفری موقتی یوگسلاوی (سابق) و رواندا
۴۹	مبحث چهارم: رابطه شورای امنیت سازمان ملل متحد و دیوان کیفری بین المللی
۵۱	فصل دوم:
۵۱	بررسی حقوق متهم در اساس نامه دیوان کیفری بین المللی
۵۲	مبحث اول: حقوق متهم در مرحله تحقیقات دادگاه کیفری بین المللی
۵۲	گفتار اول: حق سکوت
۵۵	گفتار دوم: حق آزادی (عدم توقیف)
۶۱	گفتار سوم: حق معاضدت قضایی
۶۶	گفتار چهارم: حق مطلع شدن از علت بازداشت
۶۹	مبحث دوم: حقوق متهم در مرحله رسیدگی

۶۹	گفتار اول: اصل برائت
۷۵	گفتار دوم: حق محاکمه از سوی دادگاه مستقل
۷۸	گفتار سوم: حق عدم محاکمه غیابی
۸۵	گفتار چهارم: حق مواجهه با شهود و احضار آنان
۸۹	گفتار پنجم: حق منع محاکمه مجدد ()
۹۶	گفتار ششم: حق دفاع از خود در مرحله دادرسی
۹۷	مبحث سوم: حقوق متهم برای اعتراض
۹۷	گفتار اول: تجدید نظر خواهی
۱۰۰	گفتار دوم: تجدید نظر های اولیه
۱۰۱	مبحث چهارم: حقوق متهم در مرحله اعاده دادرسی
۱۰۵	فصل سوم:
۱۰۵	بررسی تدابیر اتخاذ شده از اساس نامه دیوان بر روی قانون آیین دادرسی کیفری
۱۰۶	مبحث اول: نگاهی به آیین دادرسی کیفری ایران
۱۰۶	گفتار اول: سرگذشت تصویب قانون آیین دادرسی ایران از سال ۱۲۹۰ تا ۱۳۹۳
۱۰۷	گفتار دوم: نگاهی به متن قانون آیین دادرسی کیفری
۱۰۹	گفتار سوم: تعارض در پیوستن به اساس نامه دیوان کیفری بین المللی
۱۱۴	گفتار چهارم: موانع پیوستن ایران به اساس نامه دیوان کیفری بین المللی
۱۲۱	مبحث دوم: راهکار ها جهت هماهنگی کردن خود با اسناد بین المللی
۱۲۱	گفتار اول: مبانی ضرورت پیوستن به دیوان کیفری بین المللی
۱۲۵	مبحث سوم: ضرورت های قانون گذاری داخلی
۱۳۵	گفتار اول: ضرورت قانون گذاری برای کشور های عضو دیوان
۱۲۷	گفتار دوم: الزامات قانون گذاری برای کشور های غیر عضو دیوان
۱۲۹	نتیجه گیری:
۱۳۳	منابع و ماخذ:
۱۳۹	ضمیمه
۱۳۹	متن کامل اساسنامه دادگاه کیفری بین المللی (اساس نامه رم)
۱۳۹	بخش اول. تأسیس دادگاه
۱۴۰	بخش دوم. صلاحیت قضایی، قابلیت طرح دعوی و قوانین حاکم
۱۴۱	جنایت علیه بشریت
۱۴۳	جنایات جنگی
۱۴۸	عناصر جرم
۱۴۸	صلاحیت قضایی دادگاه از لحاظ زمانی

۱۴۸	شروط لازم برای اعمال صلاحیت قضایی
۱۴۹	اعمال صلاحیت قضایی
۱۴۹	ارجاع یک مورد به وسیله کشور عضو
۱۵۰	دادستان
۱۵۱	تعویق بازجویی یا دادرسی
۱۵۱	موضوعات مربوط به قابلیت طرح دعوی
۱۵۲	آراء مقدماتی در مورد قابلیت طرح دعوی
۱۵۳	موارد اعتراض به صلاحیت قضایی دادگاه یا قابلیت طرح پرونده
۱۵۵	عدم محاکمه مضاعف برای ارتکاب جرم واحد
۱۵۵	قوانین حاکم
۱۵۶	بخش سوم. اصول کلی حقوق جنایی
۱۵۶	قانون کیفری را نمی‌توان عطف به ما سبق نمود
۱۵۶	عدم مجازات بدون وجود قانون
۱۵۶	عدم معطوف کردن قانون به ما سبق
۱۵۷	مسئولیت کیفری فردی
۱۵۸	عدم صلاحیت قضایی دادگاه نسبت به افراد کمتر از هجده سال
۱۵۸	بی اهمیت بودن تصدی مقام رسمی
۱۵۸	مسئولیت فرماندهان و دیگر مقامات ارشد
۱۵۹	عدم شمول قاعده مرور زمان
۱۵۹	عناصر فکری
۱۶۰	دلایل عدم شمول مسئولیت کیفری
۱۶۱	اشتباه در درک واقعیت یا اشتباه در قانون
۱۶۱	فرمانهای مقام ارشد و توصیه قانون
۱۶۲	بخش چهارم. ترکیب و نحوه مدیریت دادگاه
۱۶۲	تشکیلات دادگاه
۱۶۲	نحوه خدمت قضات
۱۶۲	میزان صلاحیت، نحوه معرفی و انتخاب دادرسان
۱۶۵	پستهای قضایی بلاتصدی

۱۶۵	
۱۶۶	ریاست دادگاه
۱۶۷	شعبه‌های دادگاه
۱۶۸	استقلال قضات
۱۶۸	معافی و سلب صلاحیت از قضات
۱۷۰	دفتر دادستان
۱۷۱	اداره ثبت
۱۷۱	کارکنان
۱۷۱	ادای سوگند رسمی
۱۷۲	اخراج از کار
۱۷۲	اقدامات انضباطی
۱۷۳	امتیازات و معیونتها
۱۷۳	حقوق، مزایا و مخارج
۱۷۴	زیانهای رسمی و کاری
۱۷۵	اثین دادرسی و ادله اثبات دعوی
۱۷۵	مقررات دادگاه
۱۷۵	بخش پنجم. تحقیقات و دادرسی
۱۷۶	آغاز مرحله تحقیقات
۱۷۷	وظایف و اختیارات دادستان در ارتباط با تحقیقات
۱۷۸	حقوق اشخاص طی انجام تحقیقات
۱۸۰	نقش دادگاه مقدماتی در ارتباط با فرصتهای تحقیقاتی منحصر به فرد
۱۸۱	وظایف و اختیارات دادگاه مقدماتی
۱۸۳	صدور حکم جلب یا احضاریه دادگاه توسط دادگاه مقدماتی
۱۸۴	تشریفات حقوقی مربوط به دستگیری در کشور محل بازداشت
۱۸۴	تشریفات حقوقی اولیه در برابر دادگاه
۱۸۶	تأیید اتهامات پیش از محاکمه
۱۸۷	بخش ششم. محاکمه
۱۸۷	محل محاکمه
۱۸۷	محاکمه در حضور شخص متهم

۱۸۷	وظایف و اختیارات دادگاه بدوی
۱۸۹	مراحل دادرسی مربوط به اعتراف به جرم
۱۹۰	اصل برائت
۱۹۰	حقوق متهم
۱۹۱	محافظت از قربانیان و شهود و مشارکت آنها در مراحل دادرسی
۱۹۲	ادله اثبات دعوی
۱۹۳	تخلفات مربوط به اجرای عدالت
۱۹۴	تحریمهای مربوط به بدرقتاری در برابر دادگاه
۱۹۵	حفظ اطلاعات امنیتی ملی
۱۹۷	اطلاعات یا اسناد مربوط به شخص ثالث
۱۹۷	ملزومات صدور رأی
۱۹۸	جبران خسارت قربانیان
۱۹۹	تعیین مجازات
۱۹۹	بخش هفتم. مجازاتها
۱۹۹	مجازاتهای قابل اعمال
۲۰۰	تعیین میزان مجازات
۲۰۰	صندوق امانات
۲۰۰	عدم تبعیض در مورد به کار بردن مجازاتها در سطح کشور و قوانین ملی
۲۰۱	بخش هشتم. فرجام خواهی و تجدیدنظر
۲۰۱	درخواست تجدیدنظر در مورد حکم دادگاه مبنی بر تبرئه یا محکومیت یا در مورد مجازات
۲۰۲	درخواست تجدیدنظر علیه تصمیمات دیگر
۲۰۳	مراحل تجدیدنظر
۲۰۴	بررسی محکومیت یا مجازات
۲۰۵	جبران خسارت وارده به شخص دستگیر یا محکوم شده
۲۰۵	بخش نهم. همکاریهای بین‌المللی و همسایریهای قضایی
۲۰۵	تعهد عمومی برای همکاری
۲۰۵	درخواست همکاری؛ مقررات عمومی
۲۰۷	موجود بودن دستورالعملهای لازم در قوانین ملی

۲۰۷	تسلیم اشخاص به دادگاه
۲۰۸	درخواستها و اولویت آنها
۲۱۰	مطالب مندرج در درخواست دستگیری و تسلیم شخص
۲۱۱	دستگیری موقت
۲۱۲	انواع دیگر همکاری
۲۱۵	به تعویق انداختن اجرای درخواست در مورد ادامه تحقیقات یا پیگرد
۲۱۵	به تعویق انداختن اجرای درخواست به دلیل اعتراض درباره قابلیت طرح دعوی
۲۱۶	مفاد درخواست برای انواع دیگر همیاری بر طبق ماده ۹۳
۲۱۶	مشورت
۲۱۷	همکاری در ارتباط با اعراض از حق مصونیت و ابراز رضایت برای تسلیم شدن
۲۱۷	اجرای درخواستها پیرو مواد ۹۳ و ۹۶
۲۱۸	هزینه‌ها
۲۱۹	اصل ویژگی
۲۱۹	به کارگیری اصطلاحات
۲۲۰	بخش دهم. اجرای حکم
۲۲۰	نقش کشورها در اجرای مجازاتهای حبس
۲۲۱	تفسیر در تعیین کشور مجری حکم
۲۲۱	اجرای مجازات
۲۲۱	نظارت بر اجرای مجازاتها و شرایط حبس
۲۲۲	انتقال شخص پس از اتمام دوره مجازات
۲۲۲	محدودیت‌های دادرسی یا مجازات برای تخلفات دیگر
۲۲۳	اقدامات مربوط به اجرای جرمه‌ها و مصادرته اموال
۲۲۳	بررسی مجدد: دادگاه برای تخفیف مجازات
۲۲۴	فرار
۲۲۴	بخش یازدهم. مجمع کشورهای عضو
۲۲۴	مجمع کشورهای عضو
۲۲۶	بخش دوازدهم. امور مالی
۲۲۶	مقررات مالی

۲۲۶	پرداخت مخارج
۲۲۶	صندوقهای مالی دادگاه و مجمع کشورهای عضو
۲۲۶	پرداختهای داوطلبانه
۲۲۷	ارزیابی پرداختها
۲۲۷	حسابرسی سالانه
۲۲۷	بخش سیزدهم. مواد نهایی
۲۲۷	حل و فصل اختلافات
۲۲۷	استثنائات
۲۲۹	اصلاح مقررات سازمانی
۲۲۹	مرور و بررسی اساسنامه
۲۲۹	مقررات موقت
۲۳۰	امضاء، تصویب، پذیرش، تأیید یا پیوستن به اساسنامه
۲۳۰	به اجرا درآمدن اساسنامه
۲۳۱	کناره‌گیری
۲۳۱	متون معتبر

به نام خداوند جان و خرد

پیشگفتار

تحولات جهانی معاصر که از یک سو به تحکیم و توسعه ارزشهای مشترک میان تمامی جوامع بشری انجامیده، دیوار مرزهای ملی را هرچه کوتاه تر و فرهنگ ها را به هم نزدیکتر کرده است و از سوی دیگر نیازها و آرمانها و نگرانیهای مشترکی را برای تمامی بشر بوجود آورده، موجب توسعه بیشتر حقوق بین المللی گشته است تا آنجا که امروزه در کنار دولت ها و سازمانهای بین المللی تابع حقوق بین الملل و دارای حق و تکلیف بین المللی شناخته میشوند. با این حال تاریخ بشر در طول قرن های متمادی شاهد هجرت شکنی هایی که در قرن بیستم و علی الخصوص در هزاره جدید اتفاق افتاده نبوده است. قدرت کشور های ابر قدرت، سلاح های کشتار جمعی، وحشت افکنی بین دولت ها و شکنجه های سازمان یافته خطری است که بیش از پیش ارزشهای انسانی و حقوق اولیه بشر را مورد تعارض قرار می دهد. وقایع و حوادث گوناگون که در عرصه بین المللی به وقوع می پیوندد موجب گردیده تا تحقیقات و پروژه های حقوق بین الملل کیفری بین محققان و دانشجویان و علاقه مندان به این رشته رو به فزونی باشد که میتوان از این وقایع برای نمونه به تشکیل دادگاه کیفری بین المللی اشاره کرد که یکی از امال بشری و نقطه عطفی در تاریخ دنیا به شمار می آید. و از نگاهی دیگر می توان به موضوع الحاق ایران به دادگاه کیفری بین المللی را به عنوان یکی از عوامل تاثیر گذار و تامل بر انگیز برای تحقیق بر روی مسائل حقوق کیفری بین المللی دانست. اگر در عرصه داخلی آزادی در بدون قانون، بردگی است و آزادی است که آزادی واقعی را به انسان تقدیم میکند، در عرصه بین المللی و جهانی نیز راه آزادی ملل تحت ستم و ظلم و رسیدن تمام بشر به جایگاهی که شایسته آن است، تقویت ضمانت اجراها و افزایش احترام و دایره شمول ضوابط حقوق بین الملل است. دادگاه کیفری بین المللی به عنوان یکی از دادگاه های بین المللی در عرصه تحقق حقوق افراد بشر

نقش بسزایی را ایفا میکنند در این دادگاه توجه به متهم به عنوان یک انسان دارای منزلت، سزاوار توجه و احترام است. اگر چه امروز در جهان نقض فاحش حقوق بشر را در مراحلی از تاریخ به چشم خود می بینیم ولی این دادگاه را می توان بع عنوان یکی از مثبت ترین تاسیسات در عرصه بین المللی دانست.

این کتاب برگرفته از پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد اینجانب می باشد که گامی کوچک در جهت مطالعه حقوق کیفری بین المللی و دادگاه کیفری بین المللی و گسترش مباحث مربوط به این رشته است که در مورد بررسی حقوق متهم در دادگاه کیفری بین المللی و چگونگی تاثیر گذاری این مرجع بین المللی در حقوق داخلی ایران و انعکاس تدابیر اتخاذ شده در اساس نامه دادگاه کیفری بین المللی در قوانین موضوعه کشور از جمله در قانون آیین دادرسی کیفری جدید است. هدف از نگارش این کتاب نیز آشنا کردن دانشجویان و علاقه مندان است که امید است که این کتاب باعث اعتلای دانش حقوقی دانشجویان و علاقه مندان رشته حقوق بشود.

و در آخر از زحمات بی دریغ خانواده و علی الخصوص پدر عزیزم که همواره در راه کسب علم و دانش پشتیبان من هستند تشکر میکنم و از خداوند متعال آرزوی سلامتی و تندرستی در طول عمرشان را خواستارم. و همچنین از اساتید بسیار ارجمندم جناب آقای دکتر فرهاد ادربیسی و جناب دکتر مجتهدی بسیار متشکرم که در تهیه و تدوین این اثر بنده را راهنمایی و حمایت کردند.

بابک اسماعیلی

زمستان ۹۳